

Артем КРИВЦОВ

здобувач ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 073 Менеджмент,
НУК імені адмірала Макарова

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту НУК імені адмірала Макарова Марина ВОЛОСЮК

РОЛЬ ВЕТЕРАНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У МІСЦЕВОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

Ветеранське підприємництво відіграє важливу роль у місцевому економічному розвитку, оскільки воно сприяє створенню робочих місць, зміцненню економічної спроможності громади та соціальній інтеграції ветеранів. Завдяки своєму військовому досвіду, ветерани володіють такими якостями, як витривалість, рішучість та лідерські навички, що робить їх цінними підприємцями і дозволяє створювати стійкі та конкурентоспроможні бізнеси.

Основні аспекти впливу ветеранського підприємництва на розвиток місцевої економіки включають наступні фактори: створення робочих місць (ветеранські підприємства найчастіше орієнтовані на локальне працевлаштування, зокрема для інших ветеранів і членів місцевої громади, що значно допомагає зменшити рівень безробіття та підвищити добробут населення), розвиток місцевого бізнес-середовища (ветерани мають особливі лідерські навички, вміння адаптуватися та організовувати процеси, що є ключовими якостями для розвитку бізнесу, а ветеранські підприємства часто працюють на основі інновацій та підвищують загальний рівень конкуренції, що стимулює розвиток малого та середнього бізнесу в регіоні), соціальна відповідальність (чимало ветеранських підприємств беруть активну участь у суспільному житті, підтримують соціальні ініціативи та благодійні програми та зміцнюють соціальні зв'язки в громадах, підвищуючи рівень громадської взаємодії, що позитивно впливає на загальний соціально-економічний клімат), залучення інвестицій та

розширення податкової бази (підтримка та розвиток ветеранських підприємств здатні залучити додаткові інвестиції у громаду, зокрема від державних програм підтримки ветеранів, фондів та донорів, завдяки чому збільшує місцевий бюджет та дозволяє використовувати більше ресурсів для розвитку інфраструктури та соціальних послуг) та сприяння інноваціям і новим технологіям (ветерани мають доступ до передових технологій та спеціальних навичок, набутих під час служби, що дозволяють використання цих знань і навичок у підприємництві сприяючи впровадженню інновацій, що є важливим фактором для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності регіону) [1; 2].

Відповідно до аналітичної інформації за даними Міністерства у справах ветеранів України, станом на січень 2022 року в Миколаївській області нараховується 25 956 ветеранів, серед них: 17 189 учасників бойових дій, 4 840 учасників війни, 717 осіб з інвалідністю внаслідок війни. 321 ветеран є фізичною особою-підприємцем. Серед найпопулярніших видів економічної діяльності є: роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (150 осіб), оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (69 осіб), надання інформаційних послуг (57 осіб), операції з нерухомим майном (52 особи), комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність (50 осіб), складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту (46 осіб), наземний і трубопровідний транспорт (45 осіб) тощо [3].

Станом на листопад 2024 року, одним із найактивніших інститутів громадянського суспільства, який впроваджує інституціональний розвиток ветеранського і соціального підприємництва в Миколаївській області є громадська організація «Центр навчання і освіти дорослих «Південь». Дана організація у співпраці з Комунальною установою Миколаївської міської ради «Агентство розвитку Миколаєва», за підтримки міжнародних партнерів реалізувала проєкт «Соціальне підприємництво у Миколаєві», в рамках якого 20 відібраних учасників (переважно

фізичних осіб-підприємців) пройшли 50-годинний курс, разом із тренерами і менторами розробили бізнес-плани для своїх потенційних соціальних підприємств, подали їх на конкурс мініпроектів, 8 з них отримали фінансування в розмірі 410 тис. грн кожен та за півтора місяці реалізували свої ініціативи в сфері домедичної допомоги, корекції та розвитку дитини, психологічної підтримки соціальних категорій населення, технічного обслуговування легкових автомобілів, спортивної реабілітації, текстильного друку, громадського харчування тощо. Організація регулярно проводить заняття, тренінги, консультації з питань юридичного супроводу соціальних підприємств, проектного менеджменту, розробки бізнес-планів ветеранських підприємств, психологічної підтримки керівників і працівників соціальних підприємств в межах проекту «Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей» [4].

Комунальна установа Миколаївської міської ради «Агенція розвитку Миколаєва» активно сприяє розвитку і навчанню ветеранів та ветеранок в сфері ветеранського підприємництва. Установа регулярно проводить фокус-групи для визначення потреб та підтримки ветеранів і ветеранок у Миколаївській громаді, майстер-класи з психологічної підтримки захисників і захисниць України, робочі зустрічі з вирішення проблем підтримки малого та середнього бізнесу в рамках партнерства «Миколаїв – Миколаївська область – Данія». При Установі активно функціонує Офіс відновлення та розвитку Миколаївської міської громади на базі якої працює робоча група з громадської безпеки та соціальної згуртованості Миколаївської міської територіальної громади, яка створена розпорядженням Миколаївського міського голови від 22 серпня 2023 року № 170р. Додатковим розпорядженням Миколаївського міського голови від 11 березня 2024 року №53р в даній робочій групі запроваджено роботу підгрупи за напрямом залучення та активізація молоді до процесів розвитку громади, сприяння інтеграції/реінтеграції внутрішньо переміщених осіб (далі — ВПО), ветеранів, захисників і захисниць України та членів

їх сімей. Метою підгрупи є розробка та запровадження програм, проєктів, заходів щодо розвитку інфраструктури надання соціальних і адміністративних послуг військовослужбовцям та членам їх сімей, захисних споруд, національно-патріотичного виховання молоді, військової морально-психологічної допомоги, вирішення потреб внутрішньо-переміщених осіб, волонтерської та гуманітарної діяльності [4; 5].

Отже, ветеранське підприємництво відіграє важливу роль у місцевому економічному розвитку, оскільки фізичні особи-підприємці з числа ветеранів не тільки створюють робочі місця, але й підвищують економічну спроможність громад. З огляду на навички, отримані під час військової служби, ветерани мають ряд переваг, таких як дисципліна, стратегічне мислення та лідерські якості, що допомагає їм досягати успіху в підприємстві. Ветеранська діяльність сприяє розвитку місцевих економік, а також часто вирізняється соціальною спрямованістю, що стимулює підтримку від громадян і підсилює економічний ефект. Для максимізації ефекту місцевого ветеранського підприємництва важливе значення має підтримка з боку органів місцевого самоврядування, доступ до фінансових ресурсів, навчання з управління бізнесом та розвиток програм наставництва. Місцеві цільові програми, спрямовані на підтримку ветеранів у бізнесі, можуть значно покращити їхній вплив на економічний розвиток та соціальну інтеграцію.

Список використаних джерел

1. Волосюк М.В. Концептуалізація забезпечення місцевого економічного розвитку: зарубіжний досвід і можливості його адаптації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 154-163. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001396431>
2. Кокур О.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О., Олійник В.О. Психодіагностика лідерських якостей військовослужбовців. Київ, 2023. 174 с.
3. Аналітична інформація за даними Міністерства у справах ветеранів України. URL: <https://data.mva.gov.ua/>

4. Агенція розвитку Миколаєва. URL: <https://www.mda.mk.ua/>

5. Про внесення змін до розпорядження Миколаївського міського голови від 22.08.2023 № 170р «Про утворення робочої групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості Миколаївської міської територіальної громади, затвердження її персонального складу та Положення про робочу групу»: розпорядження Миколаївського міського голови від 11 березня 2024 року №53р. URL: <https://mkrada.gov.ua/documents/43588.html>

Олена КРУК, Дар'я МАРЦЕНЮК

здобувачі освітньо-професійної програми

«Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ Ірина СМАЧИЛО

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Електронна комерція стрімко розвивається, перетворюючи глобальні ринки та змінюючи спосіб взаємодії між компаніями і клієнтами. У цьому середовищі ефективні зовнішні комунікації стають стратегічно важливими для забезпечення конкурентоспроможності, побудови лояльності клієнтів і розвитку бренду. Сучасна електронна комерція розвивається у світі динамічних цифрових технологій, які суттєво змінюють способи взаємодії організацій із клієнтами, партнерами та суспільством. Ефективна комунікаційна стратегія дозволяє компаніям не лише залучати клієнтів, а й будувати довгострокові відносини, засновані на довірі та взаєморозумінні.

Зазначимо, що зовнішні комунікації охоплюють усі форми інформаційної взаємодії організації з її зовнішнім середовищем: споживачами, постачальниками, партнерами, інвесторами. Для електронної комерції вони є особливо важливими через:

– онлайн-присутність (успіх бізнесу часто залежить від того,